

| IN MEMORIAM

| IVO PETRICIOLI (1925–2009)

Letos, v poznih pomladnih dneh, nas je dosegla pretresljiva vest, da nas je zapustil prof. dr. Ivo Petricioli, zadnji še živeči predstavnik prve generacije umetnostnih zgodovinarjev, ki so v obdobju po drugi svetovni vojni za Ljubom Karamanom in drugimi sooblikovali umetnostnozgodovinsko stroko na Hrvaškem.

Ivo Petricioli se je rodil 9. marca 1925 v Zadru v ugledni družini tega zgodovinskega mesta. Srednje šolanje je opravil na klasični gimnaziji v Splitu leta 1943, zatem se je, po končani vojni, vpisal na študij umetnostne zgodovine in kulture s klasično arheologijo ter hrvaške zgodovine na Filozofski fakulteti v Zagrebu, kjer je diplomiral leta 1950 in doktoriral leta 1957. Leta 1949 se je zaposlil v Arheološkem muzeju v Zadru, leta 1955 je prestopil na Inštitut za zgodovinske vede zagrebške Filozofske fakultete s sedežem v Zadru, od 1958 dalje pa do upokojitve leta 1994 pa je poučeval na tamkajšnji Filozofski fakulteti, nazadnje v svojstvu rednega profesorja za zgodovino umetnosti srednjega veka. Leta 1992 je bil izvoljen za člana Hrvaške akademije znanosti in umetnosti, leta 2000 pa mu je Univerza v Splitu podelila častni naziv zaslužnega profesorja. Za življenja je dobil številne republiške in krajevne nagrade in priznanja, bil pa je priznan tudi v tujini, kamor so ga vabili na kongrese in simpozije ali k sodelovanju v znanstveni periodiki in zbornikih.

Kdorkoli se je vsaj malo moral ukvarjati s starejšo umetnostjo v Dalmaciji in posebej v njegovem domačem Zadru, je vselej naletel na pokojnikovo ime. Kar nam je pomembnega zapustil Cvito Fisković za Dubrovnik in južno Dalmacijo, je to storil Ivo Petricioli za Zadar, Split in druge kraje v severni Dalmaciji. Že v svoji prvi knjižni objavi, predelanem doktoratu z naslovom *Pojava romaničke skulpture u Dalmaciji* (Zagreb 1960), ki obravnava izjemno pomembno zapuščino – kot bi danes temu rekli – predromanskih reliefov na vzhodni jadranski obali, je opozoril nase s temeljitim poznavanjem zgodovinskih okoliščin, s precizno formalno analizo in primerjavo sorodnega spomeniškega gradiva zunaj obravnavanega teritorija. Petriciolijeva osebna bibliografija je izjemno obsežna. Prevladujejo tehtni prispevki v znanstvenih revijah in zbornikih doma in v tujini, samostojnih publikacij ni veliko, a so zato toliko bolj dragocene. Poleg omenjene razprave iz leta 1960 kaže navesti zlasti njegovo obravnavo gotskega rezbarstva v Zadru (*Umjetnička obrada drveta u Zadru u doba gotike*, Zagreb 1972), umetnostnozgodovinski delež v monografiji o Zadru v srednjem veku, ki sta jo pripravila z zgodovinariko Nado Klaić (*Zadar u srednjem vijeku do 1409*, Zadar 1976 [Prošlost Zadra II]) ter monografijo o skrinji sv. Simeona v Zadru (*Škrinja Sv. Šimuna u Zadru*, Zagreb 1983), ki je izšla še v nemški in angleški inačici v zbirki *Monumenta artis Croatiae*. Poleg tega je sodeloval v vrsti večavtorskih publikacij, kot sta nadaljevanje omenjene zadarske zgodovine (*Zadar pod mletačkom upravom 1409–1797*, Zadar 1987 [Prošlost Zadra III]) in *Rani srednji vijek* (Beograd – Zagreb – Mostar 1986), knjiga iz serije *Umjetnost na tlu Jugoslavije*. Njegovi članki in razprave v periodiki in zbornikih so ponatisnjeni izšli še posebej v več zbranih delih: *Tragom srednjovekovnih umjetnika* (Zagreb 1983), *Od Donata do Radovana: Pregled umjetnosti u Dalmaciji od 9. do 13. stoljeća* (Split 1990), *Srednjovekovnim graditeljima u spomen* (Split 1996) in *Umjetnička baština Zadra* (Zagreb 2005).

Petriciolijevo znanstveno delo odlikujejo temeljita klasična izobrazba, neumorno delo v arhivih, ki je prineslo marsikatero pomembno odkritje o življenju in ustvarjanju posameznih umetnikov, ter zanesljivo poznavanje umetnostnih spomenikov zunaj Dalmacije, predvsem seveda na zahodni jadranski obali. Njegovo pisanje je zgled visoke akribije kot tudi skrbnosti in samodiscipline, kakršno v naši stroki marsikdaj pogrešamo. Vsaka njegova teza je preiščena in stvarna. Nikoli ne sega v sfero

samovšečnega hipotetiziranja in se ob tem drži zgodovinske objektivnosti, razbremenjene nacionalizmov, ki vedno in povsod ogrožajo našo stroko. Posebna odlika pa sta bila njegov vsestransko pozitiven človeški značaj in velika ljubezen do domačih krajev. Leta 1976 je Petricioli le začasno prevzel vodstvo Zavoda za zaščito kulturnih spomenikov v Zadru. V spomeniški službi sicer ni aktivno sodeloval, a ji je prek svojih učencev dal neizbrisen pečat. Povezovanje arhivskega in umetnostnozgodovinskega raziskovanja s konservatorsko prakso je v Zadru po njegovi zaslugi doseglo zavidljivo visoko raven. Kdor je imel priložnost, da se z njim in s kolegi z zavoda kdaj sprehodi po zadarskih ulicah, ga je moralo prevzeti, kolikšno spoštovanje in ugled je užival med svojimi učenci. Svojemu mestu se je pokojni oddolžil tudi z vrsto vodnikov, razstavnih katalogov in drugih priložnostnih publikacij, ki poljudno, a strokovno brezhibno predstavljajo njegove umetnostne zaklade.

Ivo Petricioli je prijateljske stike negoval tudi s Slovenijo. Slovenski umetnostni zgodovinarji malo starejše generacije, delujoči na ljubljanski univerzi, smo ga srečevali na rednih sestankih jugoslovan-skih umetnostnozgodovinskih kateder. Bil je tudi vedno pripravljen, če je le bilo mogoče, da nas je na študentskih ekskurzijah popeljal po Zadru in nesebično obogatil naše znanje z razlagami in analizami *in situ*. Podpisani sem na njegovo povabilo v sedemdesetih letih dvakrat predaval na medievističnem podiplomskem študiju, ki ga je takrat za študente iz vse Jugoslavije prirejala zadarska Filozofska fakulteta. Ti in drugi obiski v starodavni metropoli vzhodne jadranske obale so bili ena od spodbud, da sem se začel intenzivneje ukvarjati s starejšo umetnostjo v tem zgodovinskem prostoru. Zato sem mu posebej hvaležen za naklonjenost, s katero je – eden od vodilnih poznavalcev te snovi – sprejel mojo knjigo *Die Kunst Dalmatiens*, za njegove spodbudne besede kot tudi za nekaj drobnih pripomb, ki bi mi koristile za njeno drugo izdajo ali prevod, če bi do njiju prišlo, kar se, žal, ni zgodilo.

Ivo Petricioli je umrl 28. maja 2009 v Zadru v svojem štiriinosemdesetem letu. Spominjali se ga bomo kot izjemnega človeka in znanstvenika. Njegovo delo je obogatilo poznavanje umetnostne preteklosti tega majhnega, a odličnega dela Evrope in bo tudi v prihodnje pomenilo neizčrpen vir dragocenih napotkov in spodbud za nadaljnje napredovanje umetnostnozgodovinske stroke, ki je ena sama in skupna nam vsem.

Janez Höfler